

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 32/14

Λουξεμβούργο, 12 Μαρτίου 2014

Αποφάσεις στις υποθέσεις C-456/12 και C-457/12
Ο., Β., S. και G. κατά Minister voor Immigratie, Integratie en Asiel

Το Δικαστήριο διευκρινίζει τους κανόνες σχετικά με το δικαίωμα διαμονής των υπηκόων τρίτης χώρας, μελών της οικογένειας πολίτη της Ένωσης, στο κράτος μέλος καταγωγής του πολίτη

Η οδηγία 2004/38/ΕΚ παρέχει στους πολίτες της Ένωσης, καθώς και στα μέλη της οικογένειάς τους το δικαίωμα να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στο έδαφος των κρατών μελών¹. Εν προκειμένω, το ολλανδικό Raad van State (Συμβούλιο της Επικρατείας) έφερε στο Δικαστήριο, με δύο χωριστές αιτήσεις προδικαστικής απόφασης, τέσσερις υποθέσεις σχετικές με άρνηση των ολλανδικών αρχών να παράσχουν δικαίωμα διαμονής σε υπήκοο τρίτης χώρας, μέλος της οικογένειας πολίτη της Ένωσης, Ολλανδού υπηκόου.

Υπόθεση C-456/12: η κατάσταση των Ο. και Β.

Η υπόθεση αφορά αρνήσεις παροχής δικαιώματος διαμονής, σε κατάσταση όπου ο πολίτης της Ένωσης επιστρέφει στο κράτος μέλος της ιθαγένειάς του μετά από διαμονές βραχείας διάρκειας, με το συγκεκριμένο μέλος της οικογένειάς του, σε άλλο κράτος μέλος.

Ο Ο., νιγηριανής ιθαγένειας, νυμφεύθηκε, το 2006, Ολλανδή υπήκοο και έζησε στην Ισπανία μεταξύ του 2007 και του Απριλίου του 2010. Κατά την ίδια περίοδο, η σύζυγός του διέμεινε με αυτόν επί δύο μήνες στην Ισπανία και τακτικά πέρανε τις διακοπές της μαζί του στη χώρα αυτή.

Ο Β., μαροκινής ιθαγένειας, συγκατοικούσε, από το 2002, στις Κάτω Χώρες με την ολλανδικής ιθαγένειας σύντροφό του. Το 2005, εγκαταστάθηκε στο Βέλγιο σε διαμέρισμα μισθωμένο από τη σύντροφό του. Η τελευταία περνούσε κάθε Σαββατοκύριακο με τον Β. στο Βέλγιο. Τον Απρίλιο του 2007, ο Β. επέστρεψε στο Μαρόκο και, τον Ιούλιο του 2007, νυμφεύθηκε τη συγκεκριμένη Ολλανδή υπήκοο.

Δεδομένου ότι οι Ο. και Β. είναι μέλη της οικογένειας πολιτών της Ένωσης, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν το δίκαιο της Ένωσης, και ειδικά το άρθρο 21 ΣΛΕΕ και η οδηγία 2004/38, παρέχει σε τέτοιους υπηκόους τρίτης χώρας δικαίωμα διαμονής στο κράτος μέλος της ιθαγένειας των πολιτών της Ένωσης.

Το Δικαστήριο υπενθυμίζει κατ' αρχάς ότι το άρθρο 21 ΣΛΕΕ και η οδηγία 2004/38 δεν παρέχουν αυτοτελές δικαίωμα διαμονής στους υπηκόους τρίτων κρατών. Τα δικαιώματα διαμονής που ενδεχομένως παρέχονται σε τέτοιους υπηκόους απορρέουν από την εκ μέρους πολίτη της Ένωσης άσκηση της ελευθερίας κυκλοφορίας.

Στη συνέχεια, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η οδηγία 2004/38 δεν παρέχει παράγωγο δικαίωμα διαμονής σε υπήκοο τρίτης χώρας, μέλος της οικογένειας πολίτη της Ένωσης κατοικούντος στο κράτος μέλος της ιθαγένειάς του. Πράγματι, η οδηγία 2004/38 έχει εφαρμογή μόνον όταν πολίτης μεταβαίνει ή διαμένει σε κράτος μέλος άλλο από αυτό της ιθαγένειάς του.

Όσο για το ζήτημα αν το άρθρο 21 ΣΛΕΕ παρέχει τέτοιο παράγωγο δικαίωμα διαμονής, το Δικαστήριο εξηγεί ότι η άρνηση αναγνώρισης παραγώγου δικαιώματος διαμονής σε μέλος της οικογένειας πολίτη της Ένωσης, υπήκοο τρίτης χώρας, δύναται να θίξει το δικαίωμα ελεύθερης

¹ Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004 (ΕΕ L 158, σ. 77) και διορθωτικά (ΕΕ L 229, σ. 35, και ΕΕ 2005, L 197, σ. 34).

κυκλοφορίας του εν λόγω πολίτη, το οποίο εγγυάται αυτή η διάταξη της Συνθήκης. Πράγματι, πολίτης της Ένωσης θα μπορούσε να αποθαρρυνθεί να εγκαταλείψει το κράτος μέλος καταγωγής του αν δεν ήταν βέβαιος ότι θα μπορέσει να συνεχίσει, κατά την επιστροφή του σε αυτό το κράτος μέλος, την οικογενειακή ζωή που θα έχει δημιουργήσει ή συσφίξει σε άλλο κράτος μέλος. Πάντως, ένα τέτοιο εμπόδιο θα ανακύψει μόνον όταν η διαμονή στο κράτος μέλος υποδοχής έχει πραγματικό χαρακτήρα, δηλαδή όταν στοιχεί με τις σχετικές με το δικαίωμα διαμονής άνω των τριών μηνών διατάξεις της οδηγίας 2004/38.

Επομένως, όταν βάσει και τηρουμένων των σχετικών με το δικαίωμα διαμονής άνω των τριών μηνών διατάξεων της οδηγίας 2004/38, πολίτης της Ένωσης είχε πραγματική διαμονή σε άλλο κράτος μέλος και όταν, στο πλαίσιο της διαμονής αυτής, στο κράτος αυτό συνήφθησαν ή συσφίχθηκαν οικογενειακοί δεσμοί, η πρακτική αποτελεσματικότητα του άρθρου 21 ΣΛΕΕ απαιτεί να μπορέσει η οικογενειακή ζωή, που πραγματοποιήθηκε στο κράτος μέλος υποδοχής, να συνεχιστεί όταν ο πολίτης επιστρέψει στο κράτος καταγωγής του. Τούτο συνεπάγεται ότι, σε μια τέτοια κατάσταση, πρέπει να αναγνωρισθεί παράγωγο δικαίωμα διαμονής στο μέλος της οικογένειας, υπήκοο τρίτης χώρας.

Οι προϋποθέσεις για την παροχή ενός τέτοιου παραγώγου δικαιώματος διαμονής βάσει του άρθρου 21 ΣΛΕΕ δεν θα πρέπει, κατ' αρχήν, να είναι πιο αυστηρές από αυτές που η οδηγία 2004/38 θέτει για την παροχή παραγώγου δικαιώματος διαμονής σε υπήκοο τρίτης χώρας, μέλος της οικογένειας πολίτη της Ένωσης, ο οποίος άσκησε το δικαίωμά του ελεύθερης κυκλοφορίας εγκαθιστάμενος σε κράτος μέλος άλλο από αυτό της ιθαγένειάς του. Πράγματι, ακόμη και αν η οδηγία 2004/38 δεν καλύπτει την περίπτωση επιστροφής του πολίτη της Ένωσης στο κράτος μέλος της ιθαγένειάς του, πρέπει να εφαρμοστεί κατ' αναλογία, δεδομένου ότι, επίσης στην περίπτωση αυτή, ο πολίτης της Ένωσης είναι το πρόσωπο αναφοράς για να μπορέσει να παρασχεθεί παράγωγο δικαίωμα διαμονής σε υπήκοο τρίτης χώρας, μέλος της οικογένειας αυτού του πολίτη της Ένωσης.

Όσο για το ζήτημα αν το σωρευτικό αποτέλεσμα των διαφόρων διαστημάτων διαμονής βραχείας διάρκειας στο κράτος μέλος υποδοχής δύναται να θεμελιώσει παράγωγο δικαίωμα διαμονής μέλους της οικογένειας, υπηκόου τρίτης χώρας, όταν ο πολίτης της Ένωσης επιστρέψει στο κράτος καταγωγής του, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι μόνο διαμονή που στοιχεί με τις σχετικές με τη διαμονή άνω των τριών μηνών διατάξεις της οδηγίας 2004/38 δύναται να θεμελιώσει παράγωγο δικαίωμα διαμονής κατά την επιστροφή. Το Δικαστήριο υπογραμμίζει ότι, ακόμη και αν υπολογιστούν συνολικά, διαστήματα διαμονής βραχείας διάρκειας (όπως Σαββατοκύριακα ή διακοπές σε κράτος μέλος άλλο από αυτό της ιθαγένειάς του πολίτη της Ένωσης) δεν πληρούν την προϋπόθεση αυτή.

Το Δικαστήριο σημειώνει, επιπλέον, ότι ο Β. απέκτησε την ιδιότητα μέλους της οικογένειας πολίτη της Ένωσης σε χρονικό σημείο μεταγενέστερο της διαμονής της συντρόφου του στο κράτος μέλος υποδοχής. Πάντως, υπήκοος τρίτης χώρας ο οποίος δεν είχε, κατά τη διάρκεια μέρους έστω της διαμονής του στο κράτος μέλος υποδοχής, την ιδιότητα του μέλους της οικογένειας πολίτη της Ένωσης δεν μπόρεσε να τύχει, σε αυτό το κράτος, παραγώγου δικαιώματος διαμονής βάσει της οδηγίας 2004/38. Υπό τις συνθήκες αυτές, ο αλλοδαπός υπήκοος δεν δύναται να επικαλεστεί το άρθρο 21 ΣΛΕΕ για να λάβει παράγωγο δικαίωμα διαμονής όταν ο πολίτης της Ένωσης επιστρέψει στο κράτος μέλος της ιθαγένειάς του.

Βάσει όλων των ανωτέρω, το Δικαστήριο αποφαινεται ότι, σε μια κατάσταση όπου πολίτης της Ένωσης, δυνάμει και τηρουμένων των σχετικών με το δικαίωμα διαμονής άνω των τριών μηνών διατάξεων της οδηγίας 2004/38, συνήψε ή συνέσφιξε οικογενειακούς δεσμούς με υπήκοο τρίτης χώρας στο πλαίσιο πραγματικής διαμονής σε κράτος μέλος άλλο από αυτό της ιθαγένειάς του, οι διατάξεις της ίδιας οδηγίας έχουν κατ' αναλογία εφαρμογή όταν ο εν λόγω πολίτης της Ένωσης επιστρέψει, με το συγκεκριμένο μέλος της οικογένειάς του, στο κράτος μέλος καταγωγής του.

Υπόθεση C-457/12: η κατάσταση των S. και G.

Όπως η υπόθεση C-456/12, έτσι και η υπόθεση C-457/12 αφορά άρνηση των ολλανδικών αρχών να παράσχουν δικαίωμα διαμονής σε μέλος της οικογένειας Ολλανδών υπηκόων. Πάντως, σε

αντίθεση με την υπόθεση C-456/12, οι συγκεκριμένοι πολίτες της Ένωσης δεν διέμειναν με μέλος της οικογένειάς τους σε κράτος μέλος άλλο από αυτό της ιθαγένειάς τους.

Η S. έχει την ουκρανική ιθαγένεια. Θέλει να μπορεί να διαμένει με τον γαμπρό της, ο οποίος έχει την ολλανδική ιθαγένεια. Η S. διατείνεται ότι ασχολείται με τον εγγονό της. Ο γιος του συζύγου της είναι κάτοικος Κάτω Χωρών, αλλά στο πλαίσιο της μισθωτής του εργασίας για Ολλανδό εργοδότη μεταβαίνει στο Βέλγιο τουλάχιστον μία φορά την εβδομάδα.

Η G., περουβιανής ιθαγένειας, ήλθε το 2009 σε κοινωνία γάμου με Ολλανδό υπήκοο. Ο τελευταίος είναι κάτοικος Κάτω Χωρών, αλλά ασκεί μισθωτή εργασία για βελγική επιχείρηση. Στο πλαίσιο της εργασίας αυτής, σε καθημερινή βάση πηγαиноέρχεται μεταξύ Κάτω Χωρών και Βελγίου.

Στο πλαίσιο αυτό, το Raad van State ζητεί, στην ουσία, να διευκρινιστεί αν το δίκαιο της Ένωσης παρέχει παράγωγο δικαίωμα διαμονής σε υπήκοο τρίτης χώρας, μέλος της οικογένειας πολίτη της Ένωσης, όταν ο πολίτης αυτός κατοικεί στο κράτος μέλος της ιθαγένειάς του, αλλά μεταβαίνει τακτικά σε άλλο κράτος μέλος στο πλαίσιο των επαγγελματικών του δραστηριοτήτων.

Το Δικαστήριο επιβεβαιώνει ότι, στις καταστάσεις που αφορά η υπόθεση C-457/12, οι πολίτες της Ένωσης εμπίπτουν στο πεδίο της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων την οποία εγγυάται το άρθρο 45 ΣΛΕΕ. Πράγματι, κάθε πολίτης της Ένωσης ο οποίος, στο πλαίσιο συμβάσεως εργασίας, ασκεί επαγγελματικές δραστηριότητες σε κράτος μέλος άλλο από αυτό της κατοικίας του εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της διατάξεως αυτής.

Το Δικαστήριο εξηγεί, στη συνέχεια, ότι η πρακτική αποτελεσματικότητα του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων δύναται να απαιτήσει να παρασχεθεί βάσει του άρθρου 45 ΣΛΕΕ παράγωγο δικαίωμα διαμονής σε υπήκοο τρίτης χώρας, μέλος της οικογένειας του εργαζομένου, πολίτη της Ένωσης, στο κράτος μέλος της ιθαγένειας του τελευταίου.

Έτσι, στο αιτούν δικαστήριο απόκειται να εξακριβώσει αν, σε κάθε μία από τις καταστάσεις που αφορά η υπόθεση C-457/12, η παροχή παραγώγου δικαιώματος διαμονής στον συγκεκριμένο υπήκοο τρίτης χώρας, μέλος της οικογένειας πολίτη της Ένωσης, είναι αναγκαία για να διασφαλιστεί στον τελευταίο η αποτελεσματική άσκηση των δικαιωμάτων που αυτός αντλεί από το άρθρο 45 ΣΛΕΕ. Κατά το Δικαστήριο, η περίπτωση ότι ο συγκεκριμένος υπήκοος τρίτης χώρας ασχολείται με το τέκνο του πολίτη της Ένωσης δύναται να αποτελέσει κρίσιμο στοιχείο κατά την εξέταση του αν η άρνηση παροχής δικαιώματος διαμονής υπέρ του εν λόγω υπηκόου της τρίτης χώρας δύναται να έχει αποτρεπτικό χαρακτήρα όσον αφορά την αποτελεσματική άσκηση των δικαιωμάτων που ο συγκεκριμένος πολίτης της Ένωσης αντλεί από το άρθρο 45 ΣΛΕΕ. Πάντως, απλώς και μόνον το γεγονός ότι ενδεχομένως είναι επιθυμητό η φροντίδα του τέκνου να παρέχεται από τον υπήκοο τρίτης χώρας, κατ' ευθεία γραμμή ανιόντα του συζύγου του πολίτη της Ένωσης, δεν είναι από μόνο του αρκετό για τη διαπίστωση ενός τέτοιου αποτρεπτικού χαρακτήρα.

Κατά συνέπεια, το άρθρο 45 ΣΛΕΕ παρέχει σε μέλος της οικογένειας πολίτη της Ένωσης, υπήκοο τρίτης χώρας, παράγωγο δικαίωμα διαμονής στο κράτος μέλος της ιθαγένειας του πολίτη αυτού, όταν ο εν λόγω πολίτης είναι κάτοικος του τελευταίου κράτους, αλλά μεταβαίνει τακτικά σε άλλο κράτος μέλος ως εργαζόμενος υπό την έννοια της εν λόγω διατάξεως, εφόσον η άρνηση παροχής τέτοιου δικαιώματος διαμονής έχει αποτρεπτικές συνέπειες όσον αφορά την αποτελεσματική άσκηση των δικαιωμάτων που ο συγκεκριμένος εργαζόμενος αντλεί από το άρθρο 45 ΣΛΕΕ. Στο εθνικό δικαστήριο απόκειται να το εξακριβώσει.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η προδικαστική παραπομπή παρέχει στα δικαστήρια των κρατών μελών τη δυνατότητα, στο πλαίσιο της ένδικης διαφοράς της οποίας έχουν επιληφθεί, να θέσουν στο Δικαστήριο ερώτημα σχετικό με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ή με το κύρος πράξεως οργάνου της Ένωσης. Το Δικαστήριο δεν αποφαινεται επί της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Στο εθνικό δικαστήριο απόκειται να λύσει τη διαφορά σύμφωνα με την απόφαση του Δικαστηρίου. Η απόφαση αυτή δεσμεύει, κατά τον ίδιο τρόπο, τα άλλα εθνικά δικαστήρια που επιλαμβάνονται παρόμοιου προβλήματος.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημερώσεως, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το πλήρες κείμενο των αποφάσεων [C-456/12](#) και [C-457/12](#) είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα CURIA από την ημερομηνία δημοσίευσής της

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδη ☎ (+352) 4303 2582